

Yttrande

Till
WSP Sverige AB
Att. Elin Löfroth
Munktellstorget 2
63343 Eskilstuna
elin.lofroth@wsp.com

Samråd enligt 6 kap. 4§ MB - Bergtäkt med vattenverksamhet på fastigheten Bränninge Gård 1:19 i Södertälje kommun, Stockholms län

Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn ber härmed att få lämna synpunkter på den planerade verksamheten.

Vi vill inledningsvis påpeka att vi i samband med ett samråd under 2015, benämnt "*Avgränsnings-samråd enligt Miljöbalkens 6 kap 30 § ang ny brytning av bergmaterial på fastigheten Bränninge 1:19, Södertälje kommun*" till WSP Environmental (Att: Per Johansson) avgett ett yttrande, daterat 2015-11-09. De senare faktaunderlag som vi tagit del av har, med ett undantag, inte ändrat våra slutsatser i någon egentlig mån. Undantaget rör den inventering av naturvärden som gjorts av Linnea Natur & Ekologi, redovisad i rapporten "*Fördjupad inventering av naturvärden på fastigheten Bränninge gård 1:19 i Södertälje kommun*" (november 2016). De synpunkter vi nu avger överensstämmer därför i stort med vad vi angav under avgränsningssamrådet, utökad med kommentarer föranledda av denna rapport.

Sammanfattning

Skanskas föreslagna bergtäkt vid Bränninge innebär ett mycket omfattande och irreversibelt ingrepp i naturen, med stark påverkan på miljö, natur och kulturvärden, inom såväl som utanför brytområdet.

Denna del av Södertälje är att betrakta som en kulturbygd, med en omväxlande natur såväl som reella kulturminnen. Här finns ingen industriell eller liknande verksamhet. En bergtäkt utgör således en väsensskild verksamhet och bör av bara av detta skäl inte förläggas hit.

En bergtäkt enligt förslaget kommer att helt eliminera ett stort område av betydelse för det rörliga friluftslivet, med motion, svamp- och bärplockning med mera, i synnerhet för de tusentals invånarna i det närliggande bostadsområdet Pershagen. Därtill kommer den relativt omfattande hästverksamheten norr om täkten troligen inte längre att kunna bedrivas här.

Direkta störningarna i form av buller, damning och lukter kommer att påverka boende i och invid Bränninge gård samt bland annat kolonister och besökare till naturreservatet Öbacken-Bränninge.

Förutom påverkan på kulturmiljön kan störningarna från transporterna genom Pershagen anses utgöra det mest negativa med en bergtäkt enligt förslaget. Det gäller främst bullerstörningar men även vibrationer och minskad trafiksäkerhet. Om bergtäkten över huvud taget ska få komma till stånd anser vi det oundgängligt med en transportlösning baserad på tåg.

Vad gäller miljöpåverkan står Bränningeån, delvis med nyckelbiotopskydd, och dess vatten i centrum. Förändrad vattentillrinning direkt hit, liksom via sjöarna uppströms, orsakad av täktverksamheten kan komma att få stora konsekvenser vad gäller djurliv och fauna, liksom även vattenkvalitet nedströms, inkl Bränningeviken. Grundvattnet i omgivningarna kommer av samma skäl också att påverkas.

Synpunkter i detalj

Inledning

Den föreslagna bergtäkten vid Bränninge innebär ett mycket omfattande och irreversibelt ingrepp i naturen, med stark påverkan på människor, miljö, natur och kulturvärden, inom såväl som utanför brytområdet.

Nedan redovisas täktens tänkbara påverkan och konsekvenser vad gäller kulturmiljö, friluftsliv och rekreation, direkta störningar, transporter, vatten och vattendrag.

Påverkan på kulturmiljö

Bergtäktsområdet är beläget ca 5 km från Södertälje stad och bara någon km från bostadsområdet Pershagen med uppemot 1000 bostäder. Till skillnad mot många andra perifera närområden kring Södertälje, som till exempel Moraberg, Hovsjö, Östertälje och Almnäs, finns här ingen industriell verksamhet eller motsvarande. Visserligen splittrar vägar och järnvägar upp men det är ändå till allra största delen tillgängligt och föga stört av buller.

Bara av detta skäl är det viktigt att inte här förlägga helt väsensskilda verksamheter, vilket en bergtäkt givetvis skulle vara.

Denna del av Södertälje är att betrakta som en kulturbygd bland annat på grund av de natursköna omgivningarna med såväl böljande fält och åkrar som skogklädda kuperade berg. Det genomkorsas av Bränningeån, som i sig betyder mycket för skönhetsupplevelsen. I öster finns Bränningeviken med naturreservatet Öbacken-Bränninge och däremellan Bränninge gård m fl med såväl häst- som jordbruksverksamhet. Att notera är att här bedrivs ekologiskt jordbruk. Här finns också kolonitradgårdar. I väster respektive söder finns sjöarna Lanaren och Lilla Lanaren; båda natursköna även om den senare är bullerstörd av den närliggande motorvägen.

Bränninge gård utgör i sig en kulturmiljö med en lång historia, bland annat på grund av dess bebyggelse med anor ända från 1700-talet. Nere vid Bränningeviken finns Bruket, en samlad äldre bebyggelsegrupp med bland annat tvättstuga och smedja. Längs Bränningeån finns gamla uppsamlingsdammar och också en välbevarad stenbro. Här finns också fornlämningar. Sådana finns också på andra ställen i täktens närområde. Ett exempel är en fornborg i nordväst.

Sammanfattningsvis kommer en bergtäkt enligt förslaget att utgöra ett väsensskilt inslag med stor negativ påverkan på hela landskapsbilden i närområdet. Detta kommer även att påverka den visuella upplevelsen av området för motorvägstrafikanterna.

Påverkan på friluftsliv och rekreation

En bergtäkt enligt förslaget kommer att helt eliminera ett stort område av betydelse för det rörliga friluftslivet, i synnerhet för de tusentals invånarna i det närliggande bostadsområdet Pershagen. Samrådshandlingarna anför att ”Markerade leder och installationer för friluftsliv saknas” och ger därmed sken av att området saknar betydelse för friluftslivet. Så är inte fallet, även om vi kan medge att det inte är mycket frekvent utnyttjat. Här förekommer utflykter, hundrastning, bär- och svampplockning, motion/terrängträning (pga den kuperade topografin) med mera. Jakt förekommer också, okänt dock i vilken omfattning.

Vad gäller motion ska dessutom påpekas att den grusväg som går längs områdets norra och västra del används flitigt för såväl promenader, hundrastning och cykling som motionslöpning/joggning och, inte minst, hästverksamhet. Inget av detta kommer enligt vår uppfattning att vara möjligt om en bergtäkt anläggs här, dels på grund av anläggningen i sig, med buller, damm, asfaltlukt etc, dels pga den frekventa trafik som kommer att gå just längs denna väg.

Sportfiske bedrivs i de närliggande sjöarna Lilla Lanaren och Lanaren. Frånsett påverkan på fiskbestånd (gädda, aborre, sutare m fl) så kan täkten inverka negativt vad gäller sportfiskarnas naturupplevelse, vilket är en väl så viktig del i denna sport som fångsten i sig. Naturupplevelsen för kanotister m fl som nyttjar Lanaren kommer givetvis också att påverkas negativt.

Påverkan på naturmiljö

Som konstateras i den inledningsvis nämna rapporten så är området mycket artrikt, med många biotoper på en relativt liten yta. En exploatering av området kommer bland annat att innebära att ett mycket stort antal naturvårdsarter kommer att försvinna eller får kraftigt decimerade eller fragmenterade populationer och få betydande negativa och irreversibla konsekvenser för den biologiska mångfalden i området.

Påverkan på vattendrag och vatten

Bergtäktsområdet gränsar i norr till Bränningeån, i väster till Lanaren och i söder till Lilla Lanaren. Det framgår inte av samrådshandlingarna hur verksamheten ska kunna undvika att påverka dessas vatten och, möjligen, även vattenföring. Man hänvisar här till en kommande MKB.

Det vatten som kan antas påverkas mest är Bränningeån. Den röjning, avbaning etc som kommer att ske på bergtäktsområdet kommer med all säkerhet att förändra vattentillrinningen till ån vad gäller såväl lokalisering som volymer. Detta kan få stora konsekvenser för såväl djurliv som fauna – och ytterst även i Bränningeviken, en känslig biotop som redan är föremål för eventuella nya skyddsåtgärder, föreslagna i samband med en eventuell utvidgning av de nuvarande naturreservatet Öbacken- Bränninge, och de facto Hallfjärden/Östersjön. Viken är en viktig yngellokal för gädda och laxöring och utgör en födosökplats för öring som vandrar upp i Bränningeån. Angående djurliv så finns kring ån också ett antal fågelarter, bland vilka också påträffats sällsynta som kungsfiskare och forsärla, samt en livaktig bäverstam.

Som nämns i samrådshandlingarna utgör områden kring Bränningeån nyckelbiotoper. Den nämnda lövskogsravinen innefattar bland annat arter som al, alm, hassel, vitsippor, liljekonvalj m fl.

Förorenat vatten får naturligtvis inte tillåtas att komma ner i något av de nämnda vattnen. Bland riskerna för vattnet finns påverkan från sprängning, borrning mm samt från asfalttillverkning. En täkt kommer därtill att medföra att det ytvatten som idag sipprar i långsam hastighet kommer att först hamna i täkten och därifrån troligen pumpas upp för att släppas ut i anslutning till täktens yttre delar. Därvid kommer dess sammansättning att vara annorlunda än idag. En viktig fråga är också hur grundvattnet kommer att påverkas.

Det bör påpekas att Bränningeån omfattas av 100 meters strandskydd. Det föreslagna bergtäktsområdet omfattas där därmed i sin nordvästra del under en sträcka av uppskattningsvis minst etthundra meter av detta strandskydd.

Direkta störningar

Bullerstörningar från tåkten är givetvis mycket svåra att uppskatta. Men de undersökningar vi har tagit del av i samband med Svevias begäran om att få anlägga en bergtäkt i Hall/Grödinge, kompletterade med våra egna studier, visar att bullerstörningar av olika grad kan ha mycket stor utbredning. Det beror förstås på topografi, anlagda bullerhinder och mycket annat.

Vi har farhågor framför allt för den närbelägna Bränninge gård och dess omgivande bostäder och koloniträdgårdarna, men också för besökare till naturreservatet Öbacken-Bränninge och de naturmarker, åkrar etc som är belägna norr om tåkten. Vad gäller det senare så rör det sig i huvudsak den omfattande hästverksamhet som bedrivs här, med hästhagar, ridning etc. Vad vi förstår så kommer hästverksamhet här att helt omöjliggöras. Påverkan på sportfiskare, kanotister m fl har nämnts ovan.

Utöver bullerstörningar kan nämnas damning och lukter från verksamheten. Vi uppfattar att damningen nog kan hållas på en begränsad nivå medan lukter av olika slag, framför allt från asfalthanteringen, inte kan begränsas. Utsagor från kringboende kring Underåstakten i Enhörna visar att det vid ogynnsamma vindförhållanden kan vara ett uppebart problem. Att här ha i åtanke är att tåkten ur den synpunkter är ogynnsamt belägen eftersom det stora bostadsområdet Pershagen ligger utsatt för just de vindriktningar som är mest frekventa här (uppskattningsvis 80-90 procent av tiden), nämligen syd, sydväst och väst.

Påverkan från transporter

Transporterna till och från tåkten genom Pershagen kommer att vara den för de där boende att vara den allra största negativa påverkansfaktorn. Det kommer att innebära såväl bullerstörningar, dammspridning och asfaltlukt som ökad risk för olyckor. Till de 180 transporterna per dygn som anges kommer övriga transporter; sammanlagt uppskattningsvis omkring 200 per dygn. Baserat på de föreslagna verksamhetstiderna innebär det ett fordon var femte minut, och att det i princip konstant kommer att befinna sig (minst) en transport i rörelse genom Pershagen.

Kommentar beträffande efterbehandling

Området är mer än hälften så stort som den stora grus- och bergtäkten i Underås i Enhörna. Vid en jämförelse med denna kan noteras att uttaget där till stor del rör naturgrus, och området därmed går att återställa till något som i alla fall på sikt kan betraktas som för människor och djur användbar naturmiljö. Detta är givetvis helt omöjligt beträffande Bränningetåkten eftersom det enbart rör uttag av berg.

Södertälje den 31 oktober 2019

Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn

Lars Ljungdahl
Remissansvarig Södertälje
070-5669519, lars@photonik.se

Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn, c/o Lars Ljungdahl, Solhemsg. 9, 15241 Södertälje
sodertalje-nykvarn@naturskyddsforeningen.se